

MIN SORG ÄR MIN

- om Måna M Bergers dikter

I ett sakligt belysande förord redovisar poeten Måna N Berger en uppsättning tankar kring den djupa sorg, som drabbar vid en älskad mors bortgång. Berger refererar bl.a. till kända kristeoretiker som Elisabeth Kubler-Ross. Samtidigt vidgar hon den svåra sorgens synfältet till att omfatta litterära och religiösa förebilder.

Boken, som fått titeln från diktsamlingens slutord, Avtryck i floden, innefattar inte bara en allmän livserfarenhet av död och obeskrivbar saknad, utan söker sig vidare in i det privata känslolivet. Som diktare känner författaren att ord och uttryck måste vägas på sparsamhetens våg för att få klarhet och distans, vikt och tyngd.

Det är på sorgens avstånd, som hon kan skriva; se och formulera de tankar som uppkommer vid den osynliga plågan och det självklara sorgearbetet.

Ändå kommer vargtimmens tyngd och lägger sig över den döendes ögon. Ansiktets muskler slätas ut och den plågade kroppen får vila. Det är då som ”den kalla marmorkinden” går över i sitt frusna tillstånd. Den anhöriges djupa smärta blir ordlös. Beroendet av och känslas till den kära har definitivt slagit ner sina svarta pålar. Jorden verklighet är nära och döden har låst livets dörr med smärtsam nyckel.

Berger beskriver dödens inträde tydligt och med en ”mogen penna”. Hon avskyr schablonerna och de gängse uttryck, som ofta kommer upp, då vi som människor inte vet vad vi skall säga:

*säg helst inte att
det var det bästa
skönt för henne
och hon var ju gammal
ens om det råkar vara så
säg inte tänk på något annat nu
min sorg är min jag äger den...*

Jag kommer att tänka på Lars Ahlins roman från 1945, där titeln lyder, Min död är min. Här berättas om en existentiell närvaro, som bara kan filtreras genom det inre. De djupa känslorna av personlig sorg har ett eget värde; ett personligt mönster, som inte någon annan människa kan tolka.

När berättarjaget får agera utifrån sina förutsättningar är Berger som bäst. Det är då hon förenar den abstrakta känslan med det enkla, konkreta språket. Hon skriver, ”att jag är ett pussel som spreds ut på golvet” eller ”ingen rot är så seg/ som navelsträngen”. När hon i ett antal dikter vidgar perspektivet och blandar ironiska omdömen med en poetisk öppenhet, kan hon påminna om Kristina Lugn eller en sakligt kommenterande Sonja Åkesson.

*nu
sjunger Janis Joplin
Me and Bobby McGee
tomheten kramar min strupe
och rökhostan rasslar
men jag sjunger tyst
min sång är vinglös och ful*

Den verkliga känslan av död lyfts fram i scenljuset. Den tål att finnas där, därför att den är äkta, inre liv. På detta vis uttryck hållbar poesi, en kvalificerad musik eller nyanserna i en livsnära konst. Allt tål att betraktas, lyssnas till och leva med.

Diktsamlingen, Avtryck i floden, har samtidigt en yttre ram, som ryms under ord som ”myt och verklighet”.

”Mytens fattigdom”, som kan florera i finnskogarnas skogstrakter ryms i flera dikter, som i boken fått kursivt typsnitt. Här visas schabloner, som kan cirkulerar i människor inre. Språkliga jargonger och överarbetad nostalgi, som ofta döljer fakta och frodas med fördomars energi.

Visst var fattigdomen, lidandet och umbäranden närvarande i finnmarkens dagliga liv. En stor del av Dan Anderssons litterära produktion får här sin urkraft.

Jag uppfattar Bergers kompositioner och innerliga budskap, som en vilja till saklighet här och nu; inte de sentimentala språkbilderna. Nu framträder berättarjaget med en strävan till fokusering på nuet, där dödens närvaro är konkret. Detta i kontrast till mediabilden, där ett iskallt faktum kan förmedlas genom en TV-hallåas objektiva röst efter den stora katastrofen: ”vilka som saknas/ vet man ännu inte”.

Måna N. Bergers bok är ett sorgearbete. Hon engagerar och tröstar, utan sentimentala gester. Det är hennes styrka. Nu får läsaren berikas av hennes ”expanderande tystnad”, ”djupa ensamhet” och ”ofattbara sorg”.

Det är en mycket värdefull bok, som bevisar livskänslans närvaro – här och nu!

Hans-Evert Renérius

Bok: Måna N Berger. Avtryck i floden. Atremi.

. O